

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Вінницької області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Вінницької області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Вінницької області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти продовжують очікувати зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку власних підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування послабилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні помітно вищими темпами:** баланс відповідей – 47.6% (у попередньому кварталі – 19.0%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.2%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання цін не перевищить 10.0%, збільшилася до 76.2% (у III кварталі 2023 року – 14.3%), у цілому по Україні – 47.6%. **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжують називати витрати на виробництво, воєнні дії та доходи населення (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 2);
- **девальвацію національної валюти нижчими темпами:** знецінення гривні відносно долара США очікують 57.9% респондентів (у попередньому кварталі – 66.7%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств нижчими темпами:** баланс відповідей – 9.5% (у III кварталі 2023 року – 19.0%) (таблиця), у цілому по Україні – 4.1%;
- **уповільнення зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 20.0% (у попередньому кварталі – 47.6%) (таблиця). Також очікується значне скорочення обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у III кварталі 2023 року – 25.0%). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар значно нижчими темпами:** баланс відповідей – 26.3% (у III кварталі 2023 року – 47.1%). Водночас керівники підприємств очікують **помірне зростання інвестиційних витрат на будівництво:** баланс відповідей – 5.3% (у попередньому кварталі 5.9%). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.6% та «мінус» 6.9% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 4.8% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 9.5%) (графік 4). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей 95.2% і 85.7% відповідно (у попередньому кварталі – 95.2% і 90.5% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, найбільше на подорожчання товарів / послуг власного виробництва впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції** (дещо нижчими темпами), так і на **оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – по 76.2% (у попередньому кварталі – 85.7% та 76.2% відповідно) (графіки 4, 6).

Спроможність підприємств нарощувати виробництво найбільше обмежують воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

Респонденти помітно послабили свої очікування щодо збільшення потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Підприємства, що планують брати кредити (їх частка зменшилася до 28.6% опитаних), надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають наявність інших джерел фінансування, занадто високі ставки за кредитами та занадто складну процедуру оформлення документів (графік 10).

Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 95.8%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

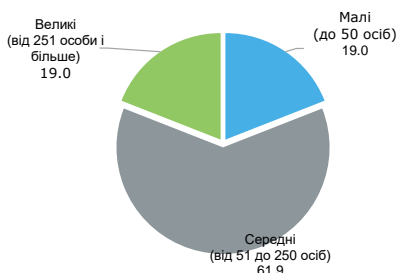
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий:** баланс відповідей – «мінус» 15.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 19.0%) (графік 3), у цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився та є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 12.5%, у III кварталі 2023 року – 13.3%;
- **підприємства області були спроможні задовольнити неочікуване збільшення попиту за рахунок власних виробничих потужностей:** баланс відповідей – 4.8%, у попередньому кварталі – «мінус» 5.0%.

Паспорт вибірки^{1,2}

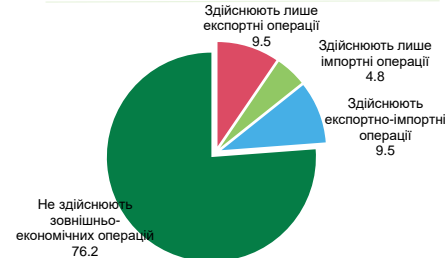
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

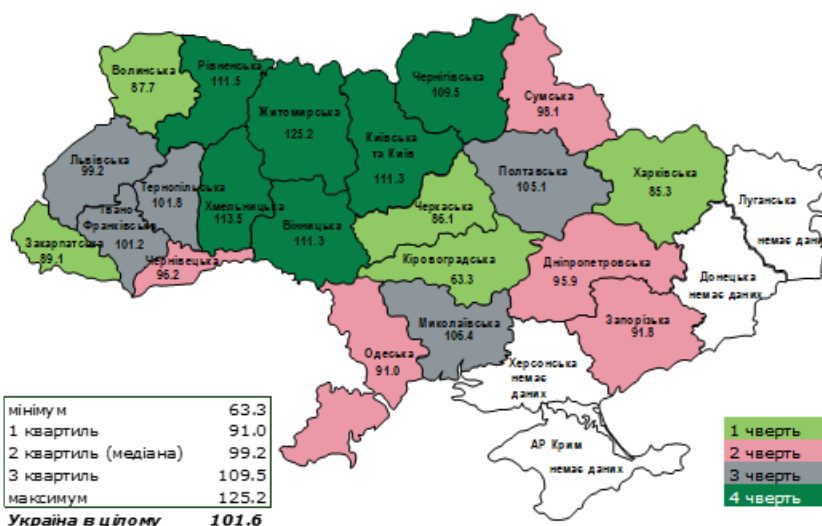

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 31 жовтня – 24 листопада 2023 року;
- опитано всього 21 підприємство;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство та переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартіль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Вінницької області щодо ділової активності (за складовими)

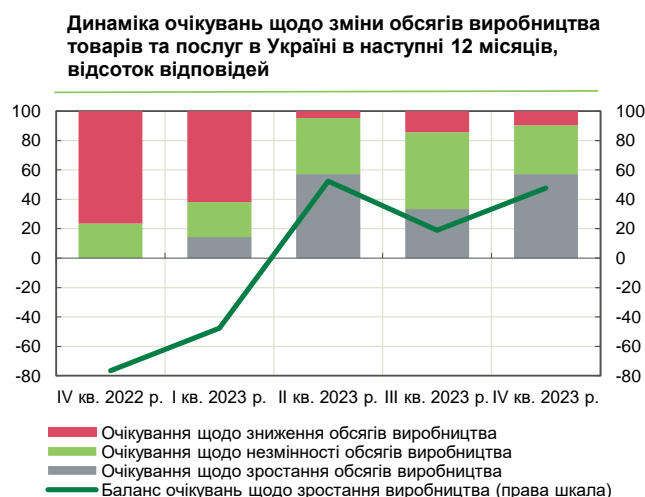
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	0.0	-14.3	9.5	19.0	9.5
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	6.3	9.5	23.8	47.6	20.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-11.1	-19.0	5.6	5.9	5.3
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-16.7	-4.8	0.0	47.1	26.3
кількості працівників	-22.2	-38.1	0.0	-9.5	-4.8

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

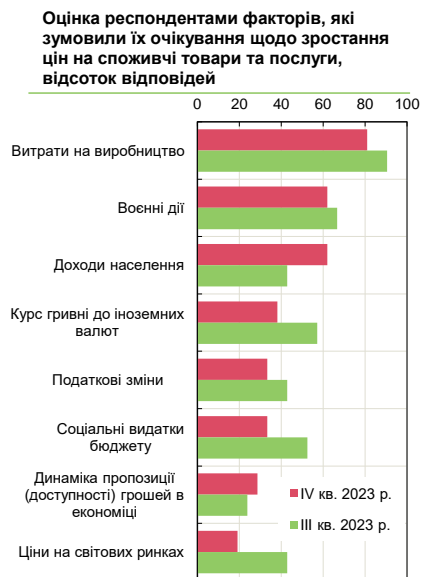
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

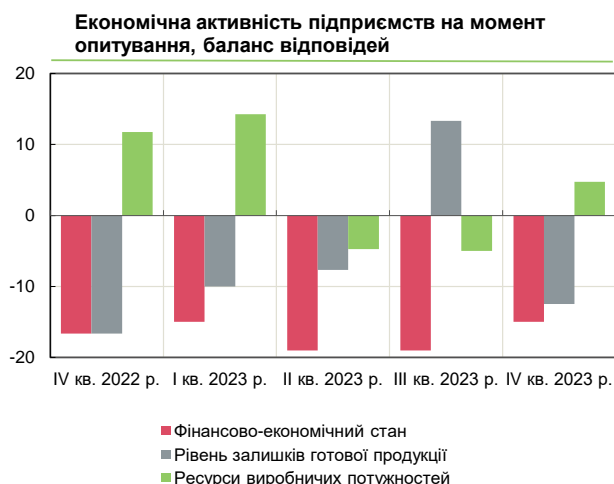
Графік 1

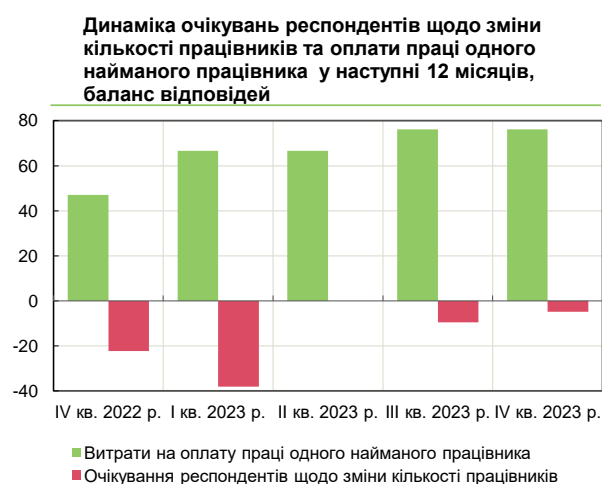
Графік 2

Графік 3

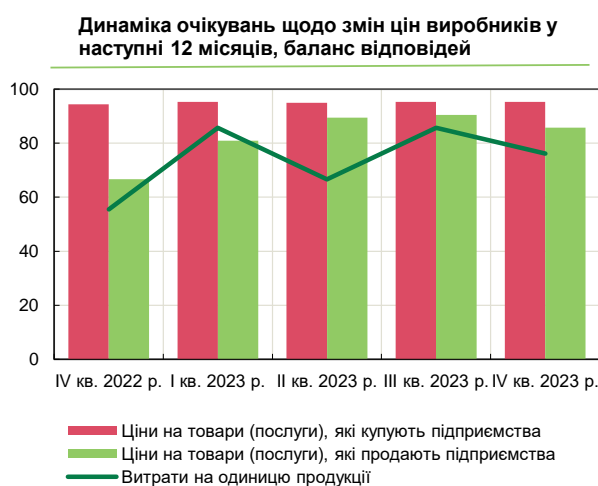
Графік 4

Графік 5

Графік 6

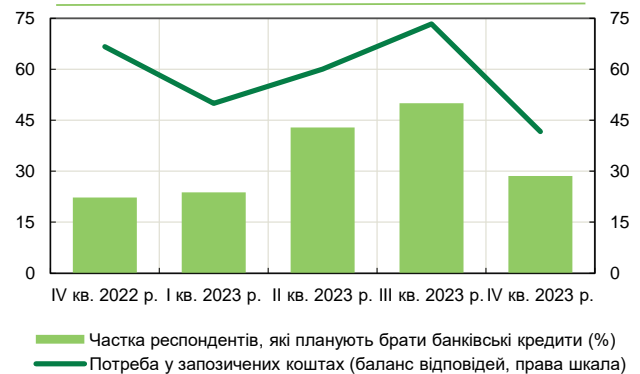
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

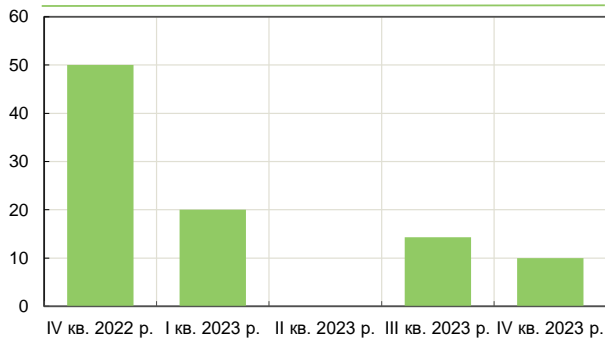
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

